

A photograph of a modern building with a large, vertical green wall (living wall) covering its facade. The wall is composed of various green plants and is interspersed with glass windows. The building is set against a blue sky with white clouds. In the foreground, there are trees and a street with a few cars.

THEMABIJEENKOMST

Reflectie op (financiële) situatie na 2026

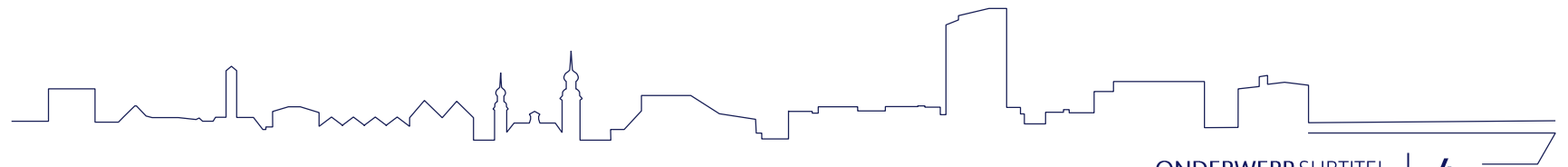
Aanleiding + doel

Aanleiding + doel

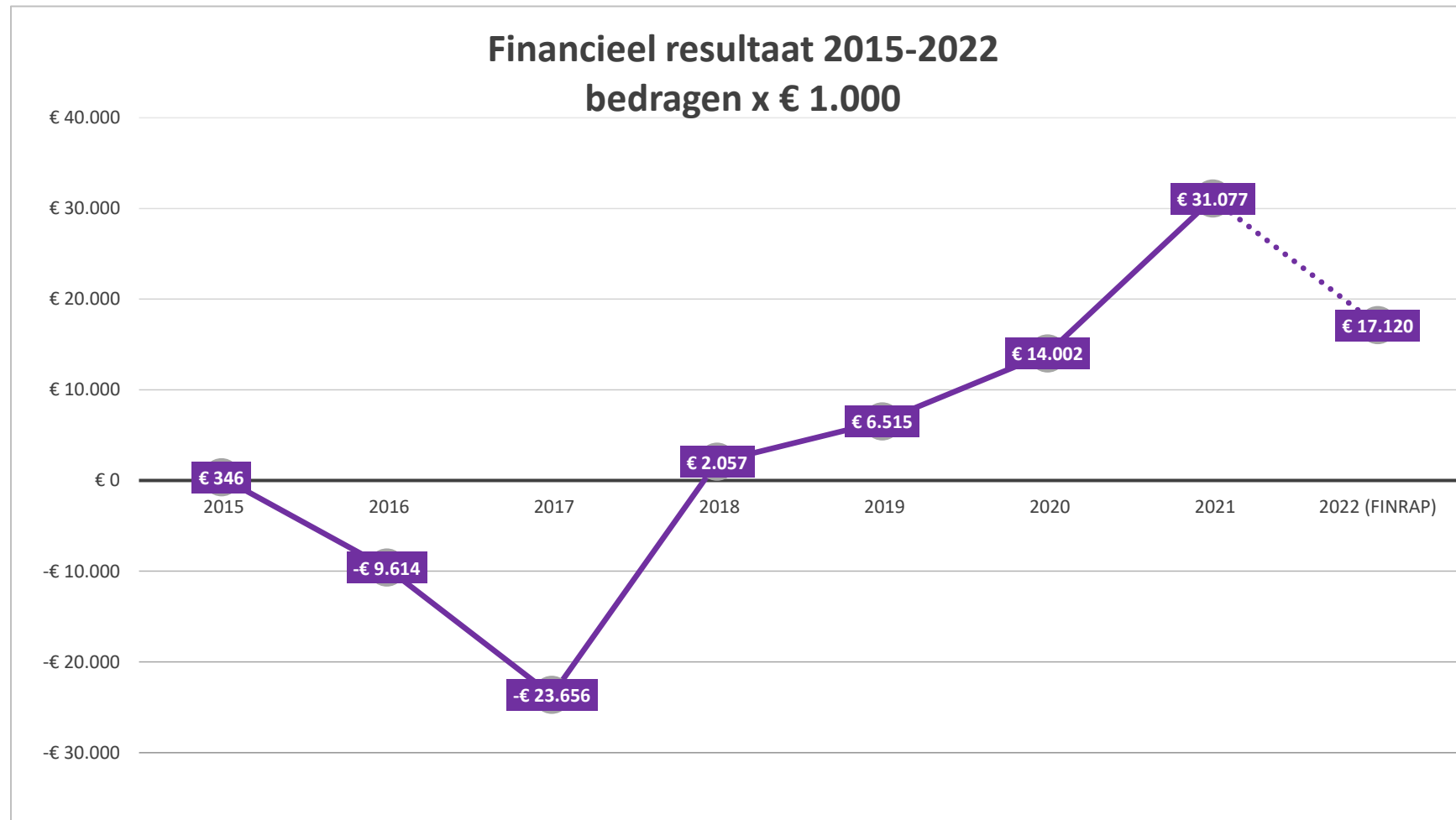
- Verzoek presidium reflectie substantiële inkomstendaling 2026 gemeentefonds
- Themabijeenkomst eerste kwartaal 2023
- Combineren met de omgevingsanalyse 2023 in relatie tot relevante ontwikkelingen
- Dit te hanteren als (hulp)middel bij de voorbereiding van de kadernota

Terugblik

Financieel resultaat 2015 – 2022* (na mutaties reserves)

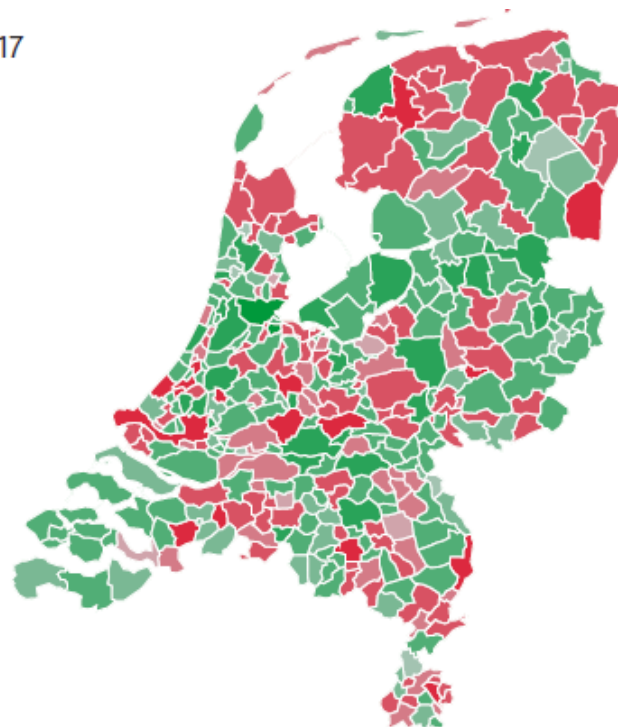
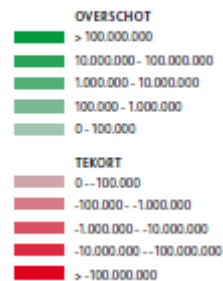
*2022 prognosecijfer FinRap

Tekorten en overschotten

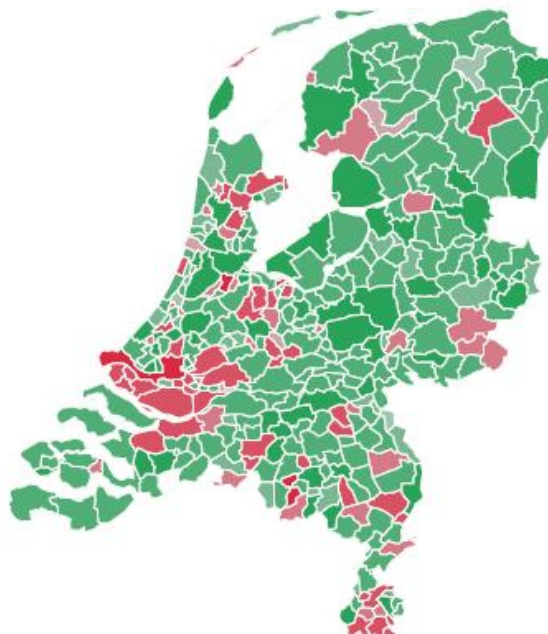
Vóór mutaties reserves

2017

LEGENDA

2021

TOENEMEND TEKORT

In de periode 2017 tot en met 2019 kleurt de kaart van Nederland steeds roder. Vanaf 2020 zijn er, duidelijk zichtbaar, meer gemeenten met een overschot. Die ontwikkeling heeft zich over 2021 doorgezet.

2019

In cijfers 2021:

- Gezamenlijk resultaat € 1,8 miljard
- 78% toont een overschot van in totaal € 2,1 miljard
- 22% heeft een tekort van in totaal € 249 miljoen

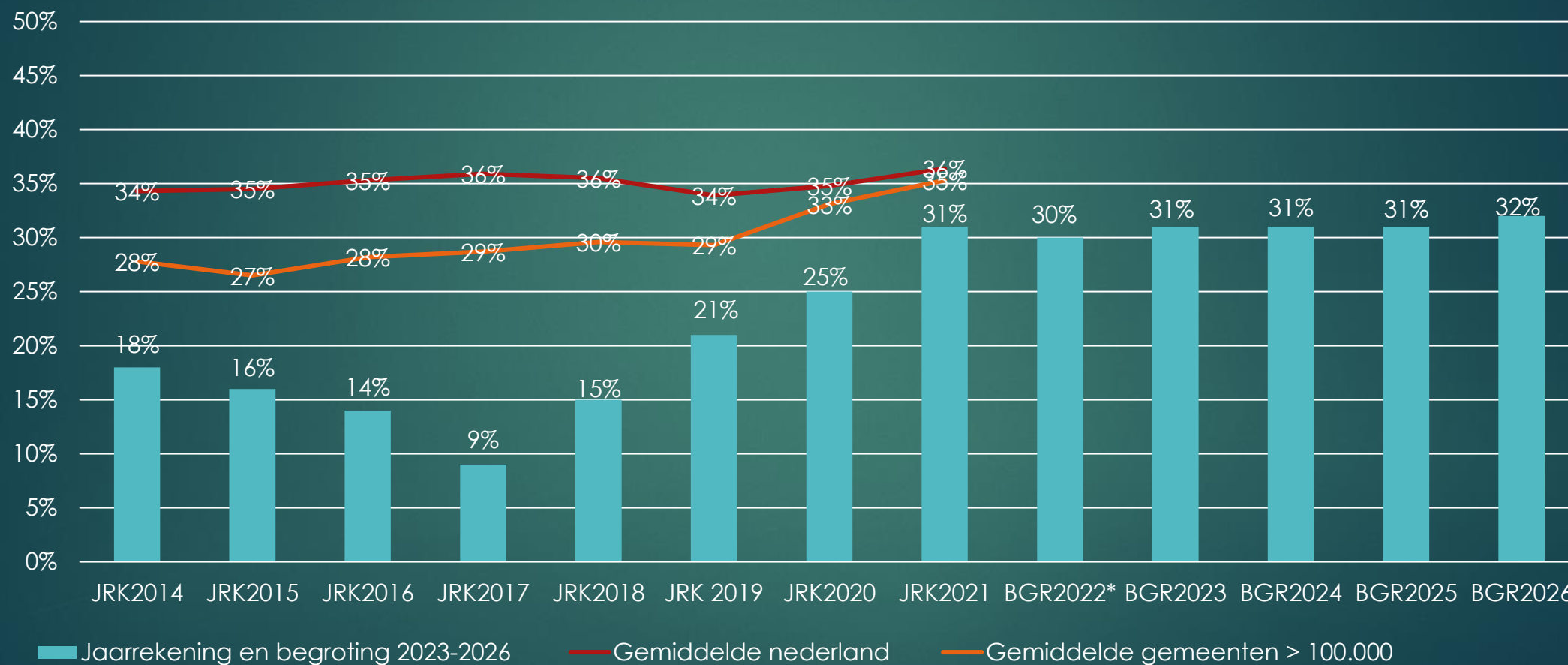
Geen conclusie maar vraagstelling:
Niet goed begroten óf (te) afhankelijk van incidentele meevallers:

- Bijv. corona en andere (aanvullende) bijdragen vanuit het Rijk die vooraf niet goed te ramen waren?

Solvabiliteitsratio

Vastgestelde streefwaarde coalitieakkoord 25%-30%

X € 1.000	2023
Eigen vermogen	146.317
Balanstotaal	465.369
Solvabiliteitsratio	31%

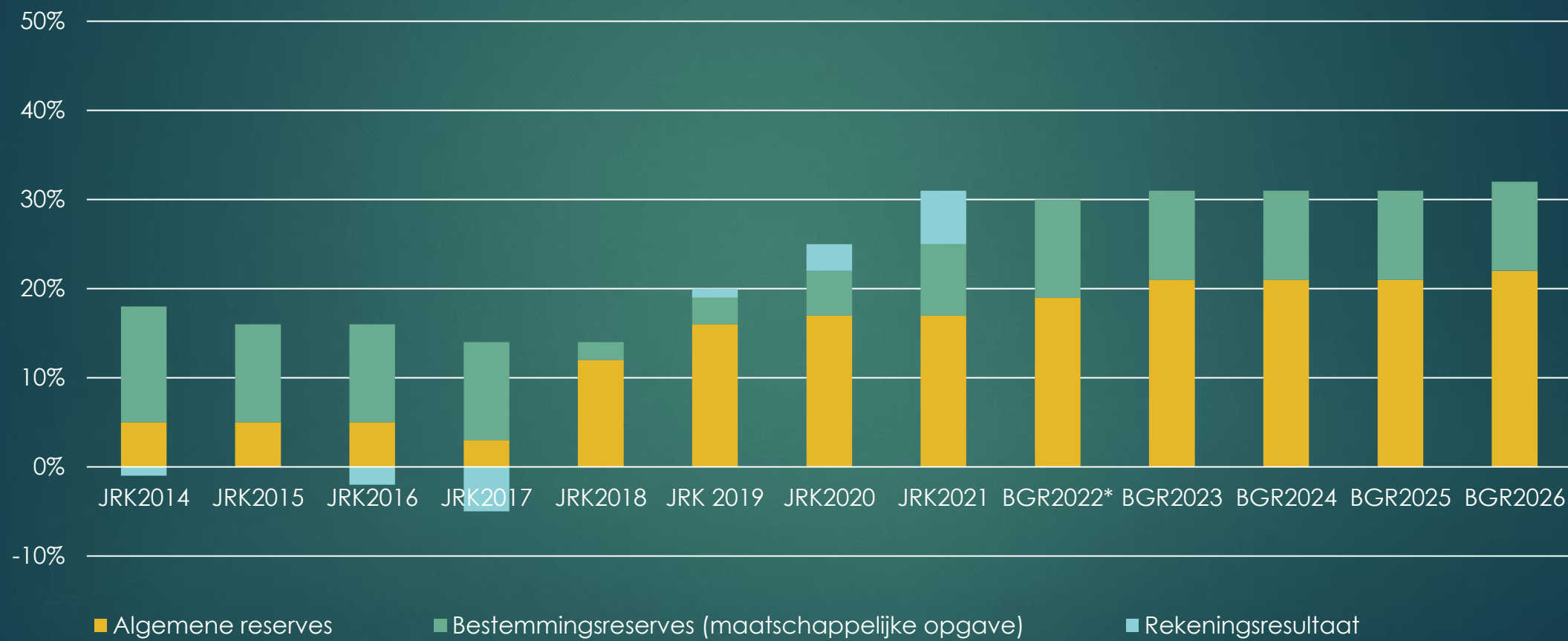
*Begr. 2022 na wijziging (actualisatie risico's en reserves begr. 2023)

Gemiddelde nederland en gemiddelde gemeenten > 100.000 (rekeningcijfers t/m 2021):
<https://insights.bdo.nl/benchmark-gemeenten-23-ps-dzb-bm-gem-lo/financiele-performance>

Solvabiliteitsratio

Vastgestelde streefwaarde coalitieakkoord 25%-30%

X € 1.000	2023
Eigen vermogen	146.317
Balanstotaal	465.369
Solvabiliteitsratio	31%

*Begr. 2022 na wijziging (actualisatie risico's en reserves begr. 2023)

Gemeentefonds en daling inkomsten

Huidige systematiek algemene uitkering gemeentefonds

Huidige systematiek (=trap op – trap af systematiek):

- Autonome groei of daling algemene uitkering gemeentefonds is gekoppeld aan de groei of daling van het grootste deel van de netto – rijksuitgaven (brede koppeling) = accres
- Is nodig voor het opvangen van stijging van kosten:
 - Prijsontwikkeling
 - Loonontwikkeling
 - Volumegroei ('groei van de stad'): o.a. bevolkingsgroei, vergrijzing, m2 groen en wegen
 - Hogere standaarden voor publieke voorzieningen als gevolg van meer welvaart

Wat is het 'Ravijn' landelijk?

Ontstaan op basis van het regeerakkoord Rijk:

- Vanaf 2026 ééenzijdig stopzetten huidige systematiek: Geen trap op – trap af systematiek:
 - Verlaging accres vanaf 2026 ('bevroren' bedrag)
 - Géén compensatie volume groei vanaf 2026
 - Enkel nog loon- prijsontwikkelingen (voldoende voor eigen lastenkant?)
- Alsnog verdere effectuering van de opschalingskorting vanaf 2026
 - korting van € 975 miljoen 2015-2025 omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen
- (reële) daling van inkomsten € 4 miljard in 2026 oplopend naar € 6 miljard structureel

**Financiële ruimte
gemeenten 2022-2028**

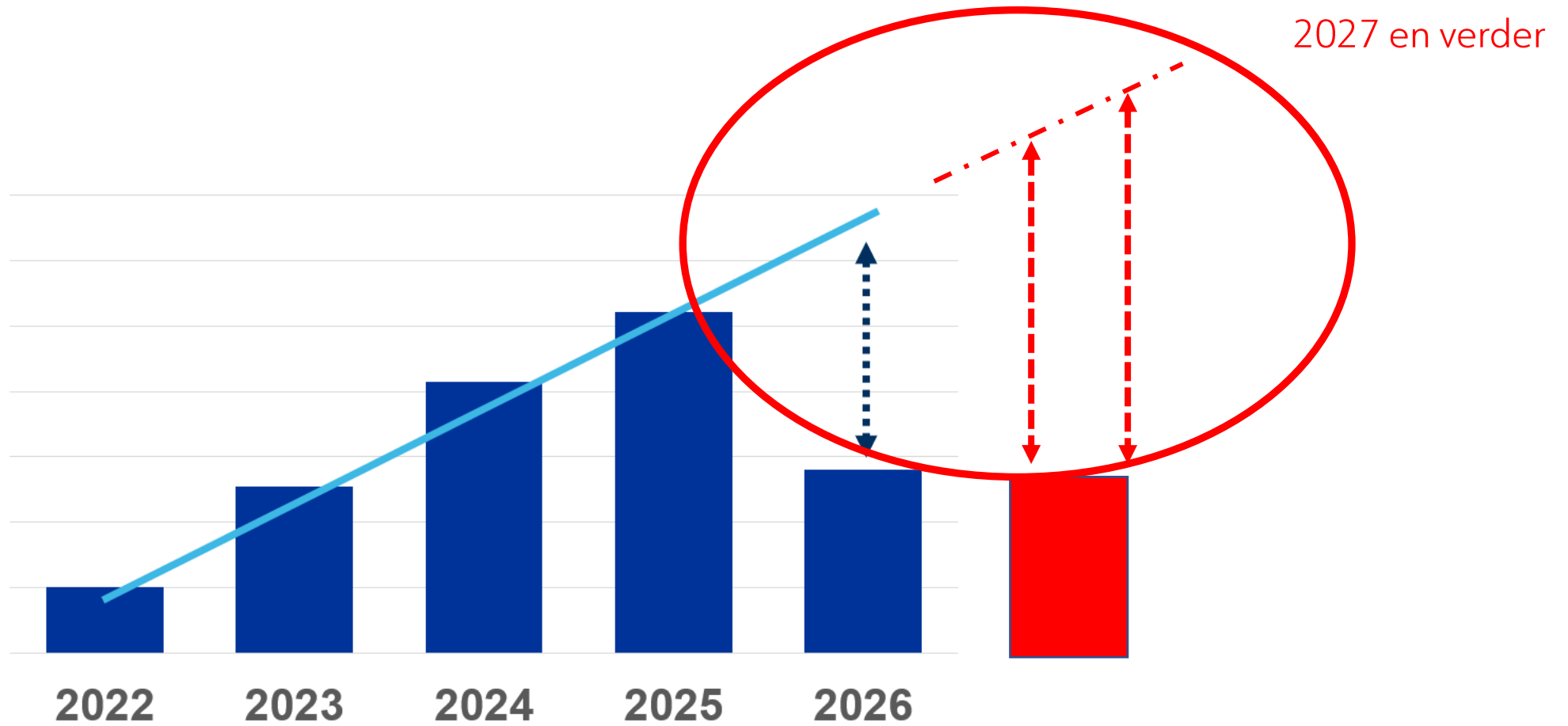
Prognoses op basis van
Voorjaarsnota en meicirculaire 2022

Maarten Allers
20 juni 2022

COELO
Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden

Wat is het 'Ravijn' landelijk?

In gesprek sector en Rijk:

- Als reden voor het ééNZijdig stopzetten en verlagen van accres geeft kabinet aan dat het de financiële verhoudingen met ingang van 2026 wil herzien
- Het Rijk overweegt de mogelijkheid van uitbreiding van het lokale belastinggebied ten koste van het gemeentefonds en ook een andere voeding van het gemeentefonds
- Nog steeds geen akkoord structurele compensatie jeugdmiddelen op basis van commissie van Wijzen en hervormingsagenda
- Onderzoeksagenda herijking (herverdeling) gemeentefonds
- Veel uitgaven van het Rijk worden in het regeerakkoord bekostigd uit éénmalige fondsen, tellen niet mee voor accres (investeringsfondsen, woningbouwopgave, stikstofondsen, klimaatfondsen, corona)

Reflectie gemeentelijke begroting

Reflectie (verwerking):

- Opschalingskorting geheel verwerkt in de gemeentelijke begroting (-/- € 5,8 miljoen)
- Gemeentefondsuitkering (realistisch en behoedzaam) verwerkt op basis van harde uitgangspunten circulaire en rijksbegroting
- Géén (structurele) stelpost opgenomen voor nog te ontvangen compensatie tekort jeugdmiddelen én realistische raming uitgaven op basis van vastgesteld beleid
- Géén structurele stelpost doortrekken inkomsten 2025 alsof financieringssysteem niet wijzigt
- 'Extra' geld 2022-2025 is grotendeels incidenteel ingezet:
 - Opgavegericht
 - Investerings- en activiteiten met (op termijn) aantoonbaar maatschappelijk en/of financieel rendement of voorkoming van kostenstijgingen (duurzaamheid, ontwikkelend beheer, sociale basis)
- Herijking gemeentefonds: Het vastgestelde ingroeipad is verwerkt (+/+ € 3,8 miljoen).

Reflectie (actie):

- 'Compensatie' loon- en prijsontwikkelingen beschikbaar maar voldoende?
- 'Groei van de stad' volumegroei vanaf 2024 bekostigen uit reguliere begroting:
 - Uitwerking opdracht concretisering volumegroei op basis van data t.b.v. meerjarenbegroting
- Budgetteren en investeren zoveel mogelijk vanuit een positief financieel kader in plaats van een negatief (bezuinigings)perspectief

Reflectie: Context

- Structureel geld noodzakelijk voor aanpak opgaves en crisissen:
 - Vizier landelijk niet langer gericht op kortetermijnoplossingen maar vooral focussen op de lange termijn, onder andere
 - Asiel en opvang Oekraïne
 - Woningbouwopgave
 - Energietransitie
 - Stikstof
 - Klimaatadaptatie/neutraal
 - Onderwijshuisvesting
- Beschikbare specifieke uitkeringen / fondsen o.a.:
 - Gezond & Actief Leven Akkoord: één brede specifieke uitkering (SPUK)
 - Uitvoeringsmiddelen klimaatakkoord
 - Woningbouwopgave
- Uitvoerbaarheid: krappe arbeidsmarkt en beschikbaarheid materialen

Vertaling in cijfers: vertrekpunt

Vertrekpunt begrotingssaldo (begroting 2023 – 2026)

	2023	2024	2025	2026	2027
Subtotaal Begrotingssaldo	76	2.370	5.158	678	-835
A. Reservering t.b.v. woonlastenontwikkeling 2024 en verder		-2.000	-2.200	-678	
B. Reservering macro- economische ontwikkelingen/ Maatschappelijke opgave		-370	-2.958		
Begrotingssaldo	76	0	0	0	-835

Éénmalige compensatie 'ravijn' jaar 2026

5.900

Loon- prijsbijstellingen (incl. compensatie) en autonome ontwikkelingen

pm

pm

pm

pm

pm

Principe uitspraak structurele inzet woonlastenontwikkeling indien aanvullende middelen Rijk

In begroting verwerkt opgave van € 2,3 miljoen vanaf 2026 'inverdieneffecten' investeringen en activiteiten op het gebied van :

- Duurzaamheid
- Ontwikkelen beheer fysieke leefomgeving
- Onderhoud(voorzieningen) gemeentelijk vastgoed

Resumé

Resumé

- Landelijk beeld Rekening: tekort 2017 – 2019 en overgang in overschotten 2020 en 2021
- 'Bewuste' groei en verbetering van solvabiliteitsratio Venlo in relatie tot toekomstgerichte weerbaarheid begroting – niet onnodig 'oppotten'
- t/m 2021 solvabiliteitsratio (nog) onder het landelijk gemiddelde en gemiddelde steden > 100.000 steden, groei naar de gemiddelden toe
- Uitgangspositie is goed, zeker ten opzichte van landelijk beeld sector gemeenten met kansen

Resumé

- Bedreigingen:
 - Nog altijd (zeer) onzeker omgevingsbeeld (o.a.):
 - Inflatie, schaarste producten, uitvoerbaarheid, oplopende staatsschuld en verslechterende economische omstandigheden
 - 'volumegroei' (mogelijke) impact op gemeentelijke begroting: Reële daling begrotingssaldo
- Aanvullende bezuinigingen Rijk als gevolg van miljardentegenvallers

Resumé

- Kansen:
 - Oplossing Rijk vanaf 2026: Nieuwe financieringssysteem met aanvullende middelen
 - Structurele compensatie jeugdmiddelen
 - Onderzoeksagenda en evaluatie herverdeling gemeentefonds
 - Beschikbaarheid éénmalige fondsen (bijvoorbeeld: investeringsfonds, woningbouwopgave, stikstoffonds, klimaatfonds, corona)
- Realisme en 'onderuitvoering'
 - Interne en externe factoren: arbeidsmarkt, succes aanbestedingen, ontwikkelingen kapitaalmarkt, beschikbaarheid grondstoffen en materialen

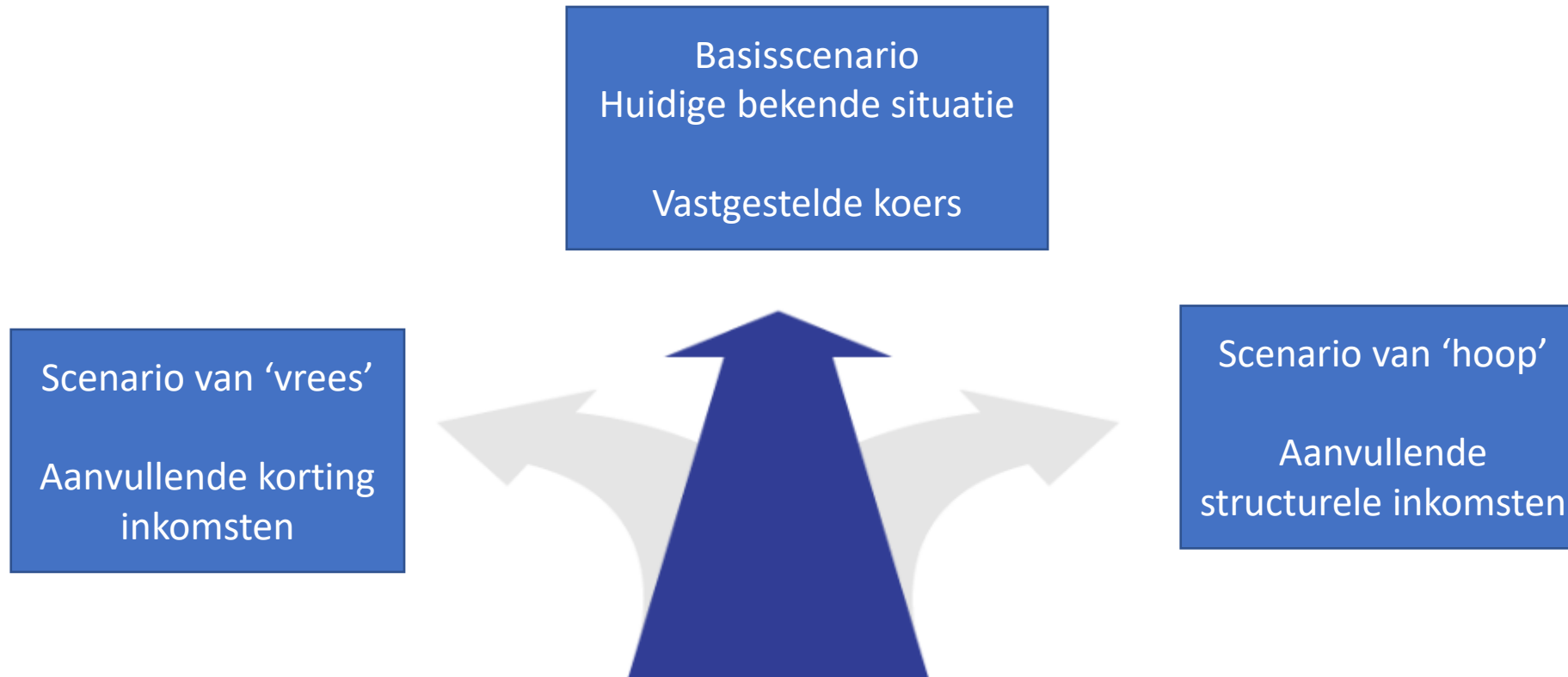
Begrotingsstrategieën

Sturing vanuit probleemstelling na 2026:

Sturing vanuit probleemstelling na 2026:

Begrotingsstrategieën

Basisscenario
Huidige bekende situatie

Vastgestelde koers

Huidige bekende situatie (geen oplossing v/h Rijk) = Basisstrategie

- Eigen koers op basis van vastgestelde uitgangspunten
- Focus op uitvoering i.p.v. nieuw beleid
- (Bij)sturen op kosten vanwege bekostiging volumegroei uit reguliere begroting: kans op verschraling
- Inzet eigen middelen aan kansen specifieke uitkeringen Rijk, substitutie van middelen
- Randvoorwaarde (structurele) stabiele woonlastenontwikkeling is aanvullende middelen van het Rijk: vanaf 2027 onvoldoende
- Incidentele middelen tbv structureel (maatschappelijk) rendement: bijv. strategische (grond)aankopen, bijdragen ontwikkelingsprojecten

Begrotingsstrategieën

Aanvullende middelen Rijk en/of nieuwe financieringssystematiek (oplossing v/h Rijk)

- Basisstrategie én:
- Opvang volumegroei uit aanvullende middelen, geen kans op verschraling
- (structurele) inzet woonlastenontwikkeling op basis van principe uitspraak randvoorwaarde aanvullende middelen Rijk
- Meer inhoudelijke vrijheid en ruimte voor maatschappelijke opgaven: verdere inzet (incidentele) middelen tbv structureel (maatschappelijk) rendement
- Aandachtspunt: Uitvoering

Begrotingsstrategieën

Scenario van 'vrees'

Aanvullende korting
inkomsten

Huidige bekende situatie (geen oplossing v/h Rijk) én aanvullende korting inkomsten Rijk

- Basisstrategie én:
- (Bij)sturen door lastenvermindering of opbrengstenverhoging: gevolg (mogelijke) aanvullende verschraling
- Geen (structurele) middelen beschikbaar voor woonlastenontwikkeling, tenzij
- Incidentele 'buffer' beschikbaar voor gefaseerde keuzes

Begrotingsstrategieën

Alternatieve
strategie

We zien wel: Niets doen

- Geen gewenste strategie:
 - Er vindt geen (bij)sturing plaats
 - Niet passend binnen de vastgestelde uitgangspunten, kaders inclusief coalitieakkoord
 - 'Interen' op het vermogen, structureel geen sluitende begroting
 - Provinciaal toezicht
 - Financieel – economisch op termijn niet houdbaar

*Een konijn in de
koplamp*

Vervolg

Vervolg

- Kennis kunnen nemen van omgevingsanalyse
- Kennis kunnen nemen van 'Reflectie op (financiële) situatie na 2026'
- 14 maart 2023 debat over de omgevingsanalyse
 - U wordt dan in de gelegenheid gesteld om duiding te geven aan de inhoud van de analyse en om opmerkingen mee te geven aan het college voor de Kadernota 2023.
 - Onderdeel hiervan kan zijn de reflectie op 2026 en verder

